

Ірина ЛУБЕНЬКА, учитель української мови
e-mail: lubenska1811@ukr.net
Петропавлівський ліцей № 2,
Петропавлівської селищної ради, Україна

Лілія ЗЕМЛЯНА, учитель української мови
e-mail: liliia05041968@gmail.com
Петропавлівський ліцей № 2,
Петропавлівської селищної ради, Україна

Світлана БАБКОВА, учитель української мови,
e-mail: babkova1969@gmail.com
Петропавлівський ліцей № 2,
Петропавлівської селищної ради, Україна

Світлана КРИВОЗУБ, учитель української мови,
e-mail: skrivozub66@gmail.com
Петропавлівський ліцей № 2,
Петропавлівської селищної ради, Україна

ШЕВЧЕНКОВЕ СЛОВО В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Шевченківська творчість невичерпна тому, що безконечні глибини його поезії, а відтак Шевченка ми читаємо в новий час по-іншому. Стаття розкриває і утверджує перед читачем новий, нетрадиційний образ поета. Ця робота – результат кропіткої праці авторів у сучасному прочитанні спадщини Кобзаря. У статті висвітлено актуальні способи опрацювання творів Шевченка в освітньому процесі, задля виховання патріотів, що розбудовуватимуть повоєнну Україну. Основний акцент зроблено на сучасному прочитанні його творів на тлі загарбницької війни росії. Розкрито основні практичні методи вивчення його біографії та творчості. Також наголошується на тому, що одним із джерел теперішнього єднання українців у боротьбі за свою незалежність стало саме шевченківське розуміння народом долі України. Педагоги по-шевченківськи найперше самі прочитали твори поета через призму нинішнього стану України та українського народу, щоб здобувачі освіти, вивчаючи його творчість, зрозуміли насамперед свою відповідальність за все, що відбувається

в державі. Матеріал розрахований на викладачів-практиків, на учнівську молодь, яка прагне долучитися до невичерпного джерела творчості великого майстра слова через осучаснення його творів.

Ключові слова: *шевченкознавство, проєкт, соцімережі, філологічні майстерні.*

Вступ

Існує думка, що Шевченко в школі залишається здебільшого непочутим, що ми всі знаємо його біографію "поета в кожусі".

Мета статті – спростувати ці твердження й розкрити основні практичні методи вивчення його біографії та творчості, спрямовані насамперед на виховання духовно багатой людини й свідомого українця.

Огляд літератури. Сучасне шевченкознавство найяскравіше, на нашу думку, репрезентоване у працях Г. Грабовича, Ю. Барабаша, І. Драча, О. Забужко та, безсумнівно, Г. Ключека як автора посібника для вчителя "Тарас Шевченко. Сучасна інтерпретація". Особливо цікавим для нас став проєкт В. Мельниченка, присвячений світоглядним системним судженням Тараса Шевченка та Л. Ушкалова "Моя Шевченківська енциклопедія".

У кожного з нас – свій шлях до Тараса Шевченка. У когось – через поезію, прозу, живопис, фотографію, а ми, вчителі-практики, обрали свій і створили інформаційно-творчий проєкт "Фантазуємо, експериментуємо, щоб бути зі своїми учнями на одній хвилі".

Своєрідність ділянки шевченкознавства, що над нею працюємо від перших творів у молодших класах до узагальнюючого вивчення в 9 класі, а також під час підготовки до ЗНО або НМТ, визначається, зокрема, особливістю сприйняття творчості Шевченка у шкільній практиці: ідеться про її недостатнє розуміння та зацікавлення в ній, що відображає долю української науки й культури загалом. Від перших спроб осмислення творчості Шевченка й до творчого проєкту, присвяченого поетові, про який мовитиметься, шевченкознавство в Петропавлівському ліцеї № 2 пройшло той шлях, на якому були й справжні відкриття, й тупцювання на місці, й глухі кути помилкових тлумачень.

Як і кожний проєкт – шевченкознавство в ліцеї, із загальнокультурологічного погляду, існує в трьох основних формах: усній, рукописній та друкованій. Актуальність роботи полягає в новому прочитанні програмних творів Т. Шевченка, у їхньому поглибленому естетично-поетичному та суспільно вагомому аналізі; в ознайомленні із сучасним поглядом на твори митця.

Завдання, які ми ставили перед собою, були такими:

- спробувати осмислити феномен Тараса Шевченка в національній історії, його роль як творця сучасної української нації, у боротьбі за державну незалежність;

- визначити найбільш влучні вислови національного генія, актуальні й у сьогоденні України.

Результати роботи полягають в активізації зацікавленості здобувачів освіти до творчості Шевченка через заново прочитані твори "Кобзаря"; у допомозі молодим учителям та здобувачам освіти у віднайденні стратегій зацікавлення постаттю й творчістю Т. Шевченка; у поглибленні значення національно-патріотичного виховання у формуванні майбутньої свідомої еліти нації, яка буде розбудовувати повоєнну Україну, через життєпис Шевченка.

І розділ. "Огонь в одежі слова"

Базовою засадою в нашому проєкті було розуміння незмінної актуальності Шевченка: його слова, думки, світогляду. Щоразу, коли читаємо створене Кобзарем, відкриваємо національно значимі образи й коди його текстів. Зараз як ніколи впевнені: Шевченкова поезія не буде надскладною для учнів. Юні українці отримали "експрес-курс патріотизму" від росії й усе написане Шевченком відчують і переживають особисто. Серед збірок поета, представлених у ліцеї, особливе місце посідає "Кобзар", подарований на зустрічі зі старшокласниками в 2016 році воїнами, які відстоювали українські кордони ще в 2014 році. Ця книга із серії "Бібліотека українського воїна", що є спільним проєктом Українського культурного фонду та Національного центру реабілітації учасників АТО та бойових дій. Усі книжки серії підготовлені для поширення у військових частинах (Shevchenko, 2016). Ми переконані: якби Шевченко

жив сьогодні – він був би на передовій. І в запеклих боях не було б часу для журби, лише радість за кожен звільнений "лан широкополій". Війна вимагає від нас відповідей на найважливіші запитання: хто ми? за що боремося? яке майбутнє творимо? Відповіді на них дають воїни на фронті, волонтери в усіх куточках України, люди у сховищах під час повітряних тривог, діти, які по-новому прочитують твори великого митця.

"І на фронтах Другої світової війни, і в бункерах УПА борці за Україну хотіли мати поруч із набоями найдорожчу для них книжку – «Кобзар» Тараса Шевченка, духовна сила якої, на думку Івана Франка, була сильнішою за десять переможних армій", – пише в передмові до згадуваного видання упорядник С. Кальченко (Shevchenko, 2016).

Навчаючи учнів, ми відходимо від образу Шевченка у смушевій шапці та в кожусі й допомагаємо сформувати доступний і близький для сучасної молоді образ "свого Шевченка", справжнього лідера, чиї ідеї, літературні та малярські твори стають смислоутворювальними й набувають актуальності для нового покоління українців.

Події сучасної російсько-української війни повсякчас доводять актуальність Шевченка та його творів, про що ми нагадуємо учням. А також невмирущість Шевченка та поетового слова, символом чого є вцілілі у вихорі війни книги "Кобзаря". Про один із таких випадків у своєму повідомленні зазначав Ю. Бутусов: "На околицях Бахмута продовжуються протистояння, проте українські захисники все ще утримують місто в Донецькій області. Серед уламків одного зі зруйнованих будинків було знайдено «Кобзар» Тараса Шевченка. Бійці обережно його підняли та побачили, що це рідкісне видання, яке було випущено понад 100 років тому – у 1917 році. Воїни – учасники громадської організації «Сокіл» вирішили передати книгу на реставрацію, тому що вона потребує відновлення. На жаль, власник книги невідомий, але рідкісна книга не буде втрачена" (<https://focus.ua/uk/voennye-novosti/554239-nuzhdaetsya-v-vosstanovlenii-vsu-nashli-v-bahmute-redkostnoe-izdanie->).

Ще один значущий факт. Наше селище розташоване недалеко від Донеччини та Харківщини. Тому волонтерам часто

доводиться бувати в тих краях. Багато цікавих історій чуємо з їхніх вуст. Але одна вразила найбільше: коли бійці ЗСУ зайшли у звільнене від окупантів селище (що на Харківщині), одразу ж почали знімати плакати загарбників. Під одним із них був портрет Тараса Шевченка і його рядки з поеми "Кавказ": "Борітеся – поборете!".

І, як говорить один із очевидців-волонтерів, пригадалися події Майдану, а саме той момент, коли наш земляк Сергій Нігоян читав уривок із цієї ж Шевченкової поеми зі знакомим "Борітеся – поборете": це відео тоді облетіло всю Україну. Це ще раз переконує, що Шевченко завжди вестиме українців у їхній героїчній боротьбі до національного визволення, як це було досі. Він одним із перших застеріг від трагедії втрати історичної пам'яті, адже народ, який не знає своєї історії, не має майбутнього.

Незрівнянна ні з чим вага Шевченкового слова! Видання "Кобзаря" із "Сучасної бібліотеки українського воїна" розпочинається розділом афоризмів із поезій Тараса Шевченка. У них висловлена його велика любов до України і зневага, а іноді й ненависть до її ворогів. Це – справді той "вогонь в одежі слова", який здатний зігріти серця українців, а відтак має бути почутим. Саме тому багато афоризмів ми використали у відеорелізі до відкриття Шевченкової декади "Вогненне слово Тараса вустами старшокласників".

Після детального знайомства з цим "Кобзарем" старшокласники переконуються, що зі своєю харизмою та прагненням волі Шевченко "запалював" і підтримував мудрим словом наших воїнів з першого дня війни. Для Кобзаря борці за свободу України – святі люди. Здається, це саме про воїнів ЗСУ написав поет: "Огонь запеклих не пече" (Shevchenko, 2016).

Про наскрізну присутність Кобзаря у воєнному сьогоднішньому захищує Сергія Пущенка: "...а я скажу, що практично кожен воїн, з яким довелося спілкуватися і в боях, і в хвилях перепочинку, обов'язково цитував певні його рядки принагідно до ситуації, тож хіба можна було оминати цю важливу деталь, не зарисовувавши з натури?" (<https://ukrpohliad.org/culture/kobzar-tarasa-shevchenka-na-liniyi-frontu.html>).

II розділ. Соцмережі на допомогу вчителю

Гортаючи сторінки Шевченкового "Кобзаря", ми маємо змогу замислитися й над власним життям. Поетового живого слова не замінить ніщо, проте залучити до вивчення його творчості сучасне покоління учнівської молоді доби смартфонів і мереж не так просто. Одним із можливих ефективних прийомів при цьому може стати запропонована учням робота з гаджетами, наприклад з візуалізації поезії Кобзаря. Сучасним інструментом під час знайомства з творчістю Шевченка також можуть бути емодзі та меми, застосовувані й нами в межах проєкту.

На підставі здобутого досвіду переконалися, що емодзі є одним із дієвих інструментів учителя. Зокрема, ця практика дає змогу сприяти порозумінню з учнями, урізноманітненню навчального процесу та зниженню емоційної напруги на уроці. Педагоги у США та в Європі вже не перший рік використовують кумедні смайлики в навчанні, а з вимушеним переходом на "дистанційку" ця тенденція тільки посилилася. Під час пандемії американські вчителі стали створювати за допомогою емодзі та комп'ютерних програм унікальні віртуальні бібліотеки, щоб заохотити учнів до читання. Спочатку застосовували їх для зняття напруги на уроках, бо, за словами психологині Юлії Букіної, "регулярне використання таких емоційних картинок буде допомагати вчителям і дітям проявляти свої емоції у процесі їх виникнення, знижувати рівень емоційної напруги, покращувати настрій. Це буде також сприяти налагодженню контакту з учнями: використовуючи емодзі для спілкування, учитель немов розмовляє з дітьми їхньою мовою. А це допоможе краще розуміти один одного. Напружені ситуації та проблемні питання легше вирішувати, якщо одразу видно емоційний стан сторін та їхні почуття щодо цього" (<http://osvmarker.com.ua/novini-osviti/3936/>). Одним із можливих способів застосування емодзі є проведення ігор, вікторин.

Своєю чергою, зашифрувавши в емодзі назви творів або крилатих виразів Шевченка, у межах проєкту ми пропонували дітям їх відгадати. А також спробувати й собі написати невеличкий твір, використовуючи емодзі. Кількома смайлами-малюнками учні висловлювали свої емоції від прочитаного

твору; учитель також давав змогу проілюструвати емоції Шевченкових персонажів через відповідні емодзі.

Замість традиційного озвучування теми на початку уроку можливий інший шлях: запропонувати учням її відгадати. Також можна застосувати підготовлений набір емодзі, що відображає вивчений раніше твір Шевченка, для переходу до іншої частини уроку: читання твору напам'ять. Це допомагає ввімкнути увагу та залучити учнів до активної участі на занятті та до іншого сприйняття творів поета. Доречна й гра "Вгадай, хто?", за умовами якої учням необхідно відгадати певні факти з біографії митця та імена близьких Шевченкові осіб, зашифровані за допомогою емодзі. У такий спосіб можна розповісти учням цікаві маловідомі факти про Т. Шевченка.

Під час вивчення творчості поета у старших класах належно зарекомендувала себе методика американських учителів – так звані exit tickets – для отримання зворотного зв'язку від учнів. І тут емодзі надзвичайно популярні, вони дозволяють швидко отримати від учнів фідбек і зрозуміти, чи цікавим був урок, чи діти зрозуміли тему.

Exit tickets – це письмові відповіді учнів на запитання, подані в електронному вигляді, наприкінці уроку. Картка може містити такі запитання: "Що вам найбільше сподобалось на уроці?" чи "Що було найскладнішим із того, що ми робили сьогодні?". Серед пропонованих варіантів відповіді – різноманітні емодзі. Також доречними є пункти: "Я обрав цю емодзі, тому що...", "Три речі про Шевченка, які я сьогодні дізнався..." чи "Урок був занадто повільним / швидким / у самий раз". Запропонований підхід допомагає спланувати уроки з вивчення біографії Т. Шевченка нешаблонно й утримувати зацікавленість учнів щодо письменника. Використання смайлів можливе й для самооцінювання. Залежно від теми уроку та етапу вивчення творчості Т. Шевченка доречно підготувати невелику анкету з твердженнями: "Я можу впевнено переказати зміст прочитаного твору", "Я можу перелічити всіх персонажів", "Мені повністю зрозумілий зміст твору та авторський задум". Під кожним твердженням – емодзі, що відображають ствердну відповідь, сумнів або, навпаки, негативну відповідь. Заповнивши таку

анкету наприкінці уроку, кожен учень зможе оцінити себе та зрозуміти, над чим йому потрібно додатково попрацювати, а вчитель у такий спосіб і собі бачитиме план роботи на наступний урок, щоби бути з дітьми на одній хвили.

Ще одним із видів залучення до нестандартного знайомства з особистістю великого поета стали мему про Шевченка, які все частіше можна віднайти у соцмережах.

Під час війни мему сприймаються як спосіб впоратися з труднощами та стресом за допомогою гумору, гуртуватися та підтримувати одне одного. Часто вони виникають як реакція на певну подію чи ситуацію. У когось мему в соцмережах про Т. Шевченка можуть викликати збентеження, в інших – невдаване зацікавлення. Деякі практики стверджують, що мему – сучасний тренд в освіті. Вважаємо використання мемів вдалим інструментом для побудови неординарного уроку під час вивчення творчості Шевченка, надаремно вони набули поширення в інтернеті (<https://osvitoria.media/experience/tvij-suchasnyj-shevchenko-8-statej-yaki-nablyzyat-uchniv-do-poeta>). Звичайно, визнаємо їх доцільними для учнів старших класів.

Мем – це про здатність постійно змінюватись, розвиватись та поставати у все нових і нових іпостасях (<https://osvitoria.media/experience/tvij-suchasnyj-shevchenko-8-statej-yaki-nablyzyat-uchniv-do-poeta>). Тому під час загального ознайомлення з творчістю Кобзаря, зі свого боку, ми запропонували учням заочну подорож на резонансну виставку – спільний проєкт ілюстратора Олександра Грехова та Національного музею Тараса Шевченка "Квантовий стрибок". Ці роботи демонструвалися на колонах станції метро Тараса Шевченка. Таке "відвідування" стало гарним приводом замислитись і нам, і дітям щодо місця Шевченка-постаті та "Шевченка-мему" в сучасній Україні. Вільне використання образу Шевченка дає неабиякий простір до роздумів для учнів. Тому під час обговорення виставки не почули від дітей стандартних фраз. Вони побачили образ Шевченка не як "суворочолого" вусатого дядька, а живого й дуже актуального: Шевченка–Бендера, Шевченка–Спока і Шевченка–Бетмена...

Отже, навіть у, здавалося б, доступних межах можна знайти якусь особливу рису образу Кобзаря або його віршів, яку не помітили автори підручників, проте актуалізували інтернет-користувачі. Бо та нація, що не створює свої мему, буде повторювати чужі...

III розділ. Сучасне прочитання Тараса Шевченка в позакласній роботі

Вивчення спадщини Т. Шевченка – проблема невичерпна та багатобічна, і тому шевченкознавство посідає одне з основних місць у позакласній роботі ліцею.

У духовній спадщині поета значне місце належить історико-патріотичній тематиці. Його твори та життя були присвячені Україні та українському народові, національного визволення якого він прагнув. При цьому, на його переконання, велику мобілізуючу роль повинна була виконати історична пам'ять, славетні традиції героїчного минулого українського народу. Вивчення історико-патріотичної спадщини Кобзаря, його пророцьких настанов є важливим чинником формування у нашого молодого покоління національно-патріотичної свідомості, готовності розбудовувати Україну та захищати її від ворогів. Саме це є одним із пріоритетних завдань нашого освітнього закладу: виховати громадян-патріотів, готових завжди стати на захист рідної держави.

Важливою ділянкою роботи вчителів-філологів стала співпраця з філологічними майстернями при Дніпровській академії неперервної освіти (<https://www.dano.dp.ua>). Створення філологічних майстерень було спрямоване на впровадження стандартів Нової української школи, виконання державних завдань, пов'язаних з оновленням змісту освіти. Завданнями цих майстерень є формування професійної компетенції вчителя, поширення передового педагогічного досвіду, внесок у розвиток філологічних дисциплін та методики їх викладання.

На базі Петропавлівського ліцею № 2 було відкрито дві філологічні майстерні: № 7 – "Система позакласної роботи вчителя-філолога як складова стратегії соціалізації особистості" – та № 15 – "Змішане навчання – навчання XXI століття.

Формування ключових та предметних компетенцій учнів засобами змішаного навчання". Учасниками майстерень є вчителі області та нашого ліцею.

Традиційним на базі обласних філологічних майстерень є проведення протягом дванадцяти років щорічного читацького марафону "Благодійне читання", мета якого – формування комунікативної компетентності та мотивації до читання здобувачів освіти, учителів шкіл Дніпропетровської області, України та за кордоном. Марафон проводиться в рамках обласного відкритого проєкту "Інтеркрок" як творче змагання читачів-дітей.

Постать Т. Шевченка посіла вагоме місце в межах цього марафону. Так, учні та вчителі познайомилися з поезією українських митців про Т. Шевченка у сучасному прочитанні, зокрема "Кобзареві" Л. Костенко та "Тарасове слово" М. Пригари. У цих творах, на нашу думку, образ поета є символом української державності, української нації, національної єдності українців, поступу до внутрішньої свободи, чесності, правди, самовираження.

З особливою силою слово Кобзаря звучить у березневі дні. Розуміючи значення національно-патріотичного виховання у формуванні учнів-патріотів, майбутньої свідомої еліти нації, учителі-філологи ліцею щорічно з нагоди відзначення Шевченківських днів проводять низку заходів, залучаючи до цього й молодь.

Так, старшокласники створили та поширили в соцмережах відеореліз "Вогненне слово Тараса вустами старшокласників"; надихнув на цю творчу роботу подарований військовими "Кобзар", про який ішлося вище.

Значимою була участь у Міжнародному конкурсі читців Шевченкових поезій "Заповіт-2023", який проводило фронтове місто Миколаїв.

Власне прочитання поезій Кобзаря учні запропонували, створюючи "Сенканну мозаїку". Дивовижно, але багато поетичних рядків, які написали діти, звучать в унісон думкам, прагненням, сподіванням Т. Шевченка.

Зараз, вшановуючи пам'ять великого поета, багато молоді присвячують йому пісні, вірші, пишуть картини, беруть участь у творчих конкурсах. Так, здобувачі освіти ліцею стали

учасниками Всеукраїнського конкурсу "Золоте перо", роботи учнів були надруковані на сторінках обласної газети "Джерело" та регіональної "Вісник шахтаря".

Набувши практичного досвіду з використання мемів під час уроків, учні взяли участь у Всеукраїнській літературній експедиції "Садок вишневий коло хати...", створили емодзі на поезії Т. Шевченка.

І це тільки незначна частина великої роботи. Роботи, яка доводить, що формування національно-патріотичної свідомості, особливо у молодого покоління українців у наш визначальний час, повинно стати важливим чинником подальшого поглибленого вивчення історичного минулого, українських духовних набутків, зокрема й Шевченкового спадку. Героїчно-патріотичну та історіософську тематику творчості Т. Шевченка неможливо переоцінити. Метою поета було не лише осмислити українське минуле, але й скерувати свій народ до боротьби та до національного визволення, що нині особливо актуально.

Висновок

Таким чином, Шевченко у свідомості українців – не просто поет, історична постать, – Він – наш всесвіт. Переконані, митець усвідомлював свою пророчу місію воскресителя народного духу, національної пам'яті, українського Слова, бо Слово є могутньою силою, здатною торкнутися серця та розуму людини, відродити національний дух народу. Неосяжна любов до рідної землі й особиста моральна відповідальність за все те, що людина і суспільство робить, об'єднують Шевченкові твори, за спостереженням учнів, а водночас є важливими уроками, які закладені в цих творах.

Працюючи над проєктом "Фантазуємо, експериментуємо, щоб бути зі своїми учнями на одній хвилі", ми дійшли висновку про актуальність Шевченкового слова, його місткість і відповідність сучасним викликам.

Внесок авторів: Ірина Лубенська – збір матеріалу, методологія, основна чернетка; Лілія Земляна – аналіз джерел, підготування теоретичних засад дослідження; Світлана Бабкова – опис практичного використання емодзі й мемів; Світлана Кривозуб – підбір і укладання літератури, структурування статті.

Список використаних джерел

- Гальченко, С. *Новий вклад у сучасне шевченкознавство*. knpu.gov.ua
Грабович, Г. (2000). *Шевченко, якого не знаємо*. Критика.
Дзюба, І. (2008). *Тарас Шевченко. Життя і творчість*. Вид. дім "Києво-могилянська академія".
Ушкалов, Л. *Моя Шевченківська енциклопедія: із досвіду самопізнання*.
<https://chtyvo.org.ua/>
Шевченко, Т. Г. (2016). *Кобзар: вірші*. Видавництво "Просвіта".

References

- Halchenko, S. A new contribution to modern Shevchenko studies. [in Ukrainian]. knpu.gov.ua
Grabovych, H. (2000). *Shevchenko, whom we do not know*. Kritika [in Ukrainian].
Dzyuba, I. (2008). *Taras Shevchenko. Life and creativity*. Ed. house "Kyivomohylian Academy" [in Ukrainian].
Shevchenko, T. G. (2016). *Kobzar: poems*. Prosvita Publishing House [in Ukrainian].
Ushkalov, L. *My Shevchenko encyclopedia: from the experience of self-knowledge* [in Ukrainian]. <https://chtyvo.org.ua/>

Отримано редакцією збірника / Received: 06.05.24

Прорецензовано / Revised: 09.09.24

Схвалено до друку / Accepted: 15.10.24

Iryna LUBENSKA, Ukrainian Language Teacher

e-mail: lubenska1811@ukr.net

Petropavlovsk Lyceum No. 2, Petropavlovsk Settlement Council, Ukraine

Liliia ZEMLIANA, Ukrainian Language Teacher

e-mail: liliia05041968@gmail.com

Petropavlovsk Lyceum No. 2, Petropavlovsk Settlement Council, Ukraine

Svitlana BABKOVA, Ukrainian Language Teacher

e-mail: babkova1969@gmail.com

Petropavlovsk Lyceum No. 2, Petropavlovsk Settlement Council, Ukraine

Svitlana KRYVOZUB, Ukrainian Language Teacher

e-mail: skryvozub66@gmail.com

Petropavlovsk Lyceum No. 2, Petropavlovsk Settlement Council, Ukraine

SHEVCHENKO'S WORD IN THE MODERN EDUCATIONAL PROCESS

Shevchenko's creativity is inexhaustible – because the infinite depths of Shevchenko's poetry, because we read Shevchenko in a new way every time. This article reveals and confirms to the reader a new, unconventional image of Shevchenko. This work is the result of painstaking work of the authors in modern readings of Kobzar's legacy. The article highlights the practical use of Shevchenko's

works in educational process, education of patriots, which will build post-war Ukraine. Basic the emphasis is on the modern reading of his works against the background of Russia's war of aggression. Revealed basic practical methods of studying his biography and creativity. It is also emphasized that was one of the sources of the current unity of Ukrainians in the struggle for their independence.

Shevchenko's understanding of the fate of Ukraine by the people. Teachers in the Shevchenko style are, first of all, themselves read the poet's works through the prism of the current state of Ukraine and the Ukrainian people, so that students of education, studying his work, understood first of all their responsibility for everything, what is happening in the state. This material is designed for practicing teachers, students and youth who seek to join the inexhaustible source of creativity of the great master of words through modernization of his works.

Keywords: *Shevchenko studies, project, social networks, philological workshops.*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.